

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“อวิชขามล — มลทินคืออวิชา ความไม่รู้”

คำว่า **อวิชขามล** อ่านแบบภาษาบาลีว่า อะ - วิด - ชา - มะ - ละ มาจากคำว่า **อวิชา** (ความไม่รู้) กับคำว่า **มล** (มลทิน, สิ่งสกปรก เศร้าหมอง) รวมกันเป็น **อวิชขามล** แปลว่า มลทิน คือ อวิชา ความไม่รู้ แสดงถึงความจริงของอกุศลธรรมประการหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องเศร้าหมองของจิต เกิดกับอกุศลจิตทุกขณะ สะสมสืบต่อในจิต ตราบใดก็ตามที่ยังมีอวิชาอยู่ ก็ยังเป็นเหตุให้ทำกรรมที่ดีบ้าง ไม่ดีบ้าง ทำให้ท่องเที่ยววนเวียนไปในสังสารวัฏต่อไป เป็นมลทินอย่างยิ่ง ผู้ที่จะดับมลทินประเภทนี้ได้หมดสิ้น คือ พระอรหันต์

ข้อความจากพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท แสดงถึงมลทินคืออวิชา มีว่า

“ความตระหนี่ เป็นมลทินของผู้ให้ทาน อกุศลธรรมทั้งหลาย เป็นมลทินของสัตว์ทั้งหลาย ในโลกนี้และโลกหน้า เพราะอรรถว่า เป็นเครื่องยังสัตว์ให้พินาศ, แต่อวิชา เป็นมลทินอย่างยอดเยี่ยมกว่ามลทินทั้งปวง”

เมื่อกล่าวถึงมลทินแล้ว ย่อมเป็นความไม่บริสุทธิ์ เป็นความเศร้าหมอง เป็นความมัวหมอง ไม่เว้นแม้แต่ความมัวหมองเล็กๆ น้อยๆ ในชีวิตประจำวัน คือ กิเลสทั้งหลายทั้งปวง **เป็นเครื่องเศร้าหมองของจิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ อวิชา เป็นมลทินที่ยิ่งกว่ามลทินทั้งหลาย** คนที่ยังมีกิเลสอยู่ จะกล่าวไม่ได้ว่า ตนเองไม่มีมลทิน เป็นผู้ปราศจากมลทิน เพราะเหตุว่าบุคคลผู้ที่ไม่มียมลทิน เป็นผู้ปราศจากมลทินโดยประการทั้งปวง คือ พระอรหันต์เท่านั้น

กิเลสทั้งหลายทั้งปวงย่อมทำให้จิตเศร้าหมอง ไม่ผ่องใส สำหรับผู้ที่ยังเป็นปุถุชน ในชีวิตประจำวันในภพนี้ชาตินี้ก็ยังไม่พ้นไปจากกิเลสใดๆเลย เป็นผู้ถูกกิเลสกลุ้มรุมเกือบจะตลอดเวลา เพราะถ้าความดีไม่เกิด ก็เป็นโอกาสที่กิเลสจะเกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ ทำให้จิตเป็นอกุศล แปรเป็นอกุศล ทำให้จิตเศร้าหมอง ซึ่งไม่เพียงแต่ในชาตินี้เท่านั้นที่มีกิเลสมาก โดยมีอวิชา ความไม่รู้ เป็นหัวหน้า เมื่อย้อนกลับไปในอดีตชาติอันยาวนานที่ผ่านมา ก็มีกิเลสมาก มีความไม่รู้มากเหมือนกัน สะสมสืบต่อจนมาถึงปัจจุบันชาตินี้ ทำให้ไม่รู้ความจริงของสิ่งที่กำลังปรากฏทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย และทางใจ ทันทีที่ได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัสกาย ก็ติดข้องพอใจ หรือโกรธ ขัดเคือง ไม่พอใจแล้ว ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิเลสที่สะสมมา มีมากเหลือเกิน หนักมาก กำลังจมอยู่ในสังสารวัฏ ยังไม่มีเรี่ยวแรงที่จะออกจากสังสารวัฏไปได้

อวิชา เป็นสภาพธรรมที่ไม่รู้ความจริง เมื่อว่าโดยสภาพธรรม ได้แก่ โมหะเจตสิก ซึ่งเป็นสภาพธรรมที่เกิดกับอกุศลจิตทุกประเภท

จะเห็นได้ว่า อกุศลจิตทุกขณะ ทุกประเภท เกิดเพราะโมหะ หรืออวิชชา ซึ่งเป็นความหลง ความไม่รู้ ไม่รู้ว่าอะไรเป็นกุศล อะไรเป็นอกุศล ไม่รู้ว่าอะไรเป็นผลที่มาจากเหตุ ไม่รู้โดยประการ ทั้งปวง ความเป็นจริงของอวิชชา ไม่เปลี่ยนแปลงลักษณะเป็นอย่างอื่น เกิดขึ้นเมื่อใด ย่อมไม่รู้ ความจริงเมื่อนั้น, สาเหตุหลักที่แต่ละบุคคลยังท่องเที่ยววนเวียนอยู่ในสังสารวัฏฏ์ ก็เพราะยังมี อวิชชาอยู่นั่นเอง เป็นสภาพที่หุ้มห่อไว้ทำให้ไม่รู้ความจริง เมื่อไม่รู้ความจริงก็มีมมม ไม่สามารถ ที่เข้าใจสภาพธรรมที่กำลังมีกำลังปรากฏในขณะนี้ได้ ในชีวิตประจำวัน อกุศลจิตเกิดมากกว่ากุศลจิต เพราะฉะนั้นแล้ว อวิชชาจึงเกิดกับขณะจิตมากมายอย่างนับไม่ถ้วน ซึ่งถ้าไม่มีโอกาสได้ฟังพระธรรม ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง จะไม่มีทางเข้าใจเลยว่า มากไปด้วยอวิชชา เป็นอย่างมาก

หนทางเดียวที่จะค่อยๆ ละคลายอวิชชาให้เบาบางลงได้ คือ การฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง สะสมปัญญาซึ่งความเข้าใจถูกเห็นถูกไปตามลำดับ ไม่ละทิ้งโอกาส สำคัญในชีวิต นั่นก็คือ การฟังพระธรรม มีโอกาสฟังก็ฟัง มีโอกาสอ่านก็อ่าน มีโอกาสสนทนา ก็สนทนา มีโอกาสสอบถามในเรื่องของธรรม ก็สอบถาม ทั้งหมดเป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยตลอด เริ่มสะสมอบรมปัญญาได้ตั้งแต่ในขณะนี้ ค่อยๆ เริ่มเข้าใจความจริงของสิ่งที่มีจริงในขณะนี้ โดยที่ไม่ขาดการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวัน ไม่ประมาท ในแต่ละคำที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง.

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖